

Р і к II-гий

1921

28. лютого

ч. 4

Ц і н а

2 к о р о н и.

орган Українського СТРІЛЕЦТВА на
Україні.
виходить двічі на місяць.

Видає Пресова Кватира при Укр. Бригаді
в Нім. Яблоннім
Чехія, Німецьке Яблонне, Варак Л. 2.

60-ліття смерті Т А Р А С А

10-го березня н.ст. 1921 ми-
60 літ від дня його смер-

Що року святкує україн-
ський народ пам'ять свого
найбільшого кобзаря-поета,
патріота-громадянина і бать-
ка-учителя. Святкує не по на-
малу і не тому, що мовляв так
вважається, але з доброї волі і з по-

вста справжньої пошани для цієї лю-
дини, яка віддала своє життя на службу рід-
ному народові і ради його спасення приня-
ла на себе страждання й муки.

Колись у старині шанувалось ім'я Промете-
я порівні з божеським. Про нього переказу-
вали собі Греки з роду в рід, що він пожа-
вляв людей, які у той час жили дуже зли-
бно й вбого, украв вогню богам з неба
і заніс його на землю. Зразу стало краще

ШЕВЧЕНКА.

жити людям. Тепер могли вони
огрівати свої печері-домів-
ки, почали варити страву, на-
учились виробляти знаряддя
— словом, не жили вже біль-
ше як дикі звірі але як ті
недобрі старинні боги, що не
хотіли своїм вогнем з ними ді-
литись та ще й так жорстоко о-
бійшлись з Прометеем за цю ласку,

яку він зробив людям. Вони веліли прику-
вати його на одній із диких гір Кавказу
до холодної, мертвої скелі, куди що-дня
злітались хижі птахи, — ненаситні орли, я-
кі скубли й шарпали й розривали на шмат-
ки його живе, вічно живе тіло.

За горами гори, хмарами повиті,
Засіяні горем, кров'ю политі,
Спокон-віку Прометей
Там орел карає,
Що день божий довбе ребра,
Серце розбиває;
Розбиває, та не випе

живущої крові:
Оно знову оживає
І сміється знову.

Прометей це тільки міф-казка, що її вигадала буйна старинна уява, хоча грецький народ вірив і не сумнівався ні трошки в її правду. А Шевченко це вже не вигадка буйної уяви а жива дійсність. Ми знаємо як най-докладніше, коли й де він родився, як жив, що творив і за що страждав. Йому, що вийшов був із найбільших низів закріпощеного українського народу, пощастило вибитись до лєснїших кругів людської свободи і тут він-що найважливіше- не забув на тих, які лишилися там в низу — у горю, злиднях, під панською нагайкою, в кайданах. Всупереч волі земних богів, царя та його слуг, він не страхався їх певдї пімсти- зніс туди вогонь, та не такий, що для тілесного життя потрібний, а той невидний, що жевріє - горить полум'ям волі в серцях людей і зове їх на бій за краще життя, основане на правді волі. Його ж найпалкішим бажанням було визволити своїх рідних та нещасних і темних, в ярмо неволі закутих братів, — із кихтів ворога-ката вирвати свою вже ледви живу селянську Україну. Він жеж нічого иншого й не бажав як тільки-побачити свій рідний народ таким як і инші, вільним, щасливим! За це постигла його важка й незаслужена кара. Суворий цар ночі, російський Государ, заслав його в мертві безлюдні азійські степи, де не-має місця ні деревині ні траві, посадив його в сирі понурі мури слядацької казарми та кріпости, а на додаток заборонив писати або малювати, щоб живцем про-

падав і згинув марне тут, щоб до кінця віку свого не знав волі, яку він у піснях своїх поваживсь показати невольникам-бам.

Та, винувилось, насильна царська рука а за слабка проти мугутності Шевченка вого духа. Пан безмежних просторів на ній кулі, абсолютний володар декілька десятків народів, начальний вожд нечисленної армії, озброєної від голови до стін, а проти — Тарас з Кирилівки, з під бідної селянської стріхи, сирота-кріпак, що після в'язня за селом-обдертий, босий, голодний а далі після смерті ненюки й батька ледким просиджував як день так ніч в куті або в передпокоях на дворі свого пан-раз-в-раз поштовхуваний і битий...

Новочасному Голіатові /цареві Миколі не треба було самому міратись з маленьким Давидом...

Він дав наказ своїм слугам: „Засудити. А як засудили й присуд на вселаскавічє зтвердження принесли, то у Голіята на мить гнівом спалахнули очі і він похвцем власноручно дописав: „Під строгий ти його нагляд і не дозволити писати“ і аж тоді з задоволенням подумав: „Кане”

Ти був це тільки почиток. Кінця Миколай першої не міг передбачити. Кінця діждаючись його третій наслідник — Миколай втварой.

Упали груба сила, доліниці простягся земний бог а переміг великий дух — Тарас Шевченко...

Тарас Шевченко — отой кріпак, що то його добрі люди пожаліли та на волю викупили. А було йому тоді вже повних 24 роки. А роки пізніше появився на Україні його безсмертний „Кобзар” — збірка прегарних та простих пісень віршів.

Через оті саме пісні, подекуди революційного змісту, його й заслали на безлюддя, запроторено в казарми.

Так щож? Вірші й пісні його залишились там, де й народились, і гомоніли далі поміж людьми, для яких були написані, а крізь ґрати казарми та безкраї простори степу чули що раз то нові, крадьком написані нові слова до своїх, до рідних, від яких ішла ворожа сила думала його відокремити від нас.

Вільнодумні пісні й слова не слухались милостивіших приказів.

Заслання й тюрма, які мали прірвати прямоту його поетично-революційної творчості й діяльності, позбавити її ґрунту, цілі й віри, як раз тільки поглибили, поширили й приспішили її, а саме ім'я поета-мученика зробили ще славнішим, приманливішим, дорожчим в устах мільйонів, ради яких віддавалась кара.

.....

Не скує душі живої

І слова живого.

Казарми й степ могли відгородити поета від людей й світу, могли навіть закувати його уста, та не могли ані закувати, ані згасити Шевченкового впливу на душі й серця земляків. Для цього впливу не бу-

ло межі ні в часі, ні в просторі. І смерть поета не припинила його, а навпаки — розповсюдила. І нині, хоча особа поета вже від 60 літ не існує для нас, то зате його духовна особистість та його творчість далі живе й немов сама з себе далі творить.

На ній виховуються ж ради поколінь і набираються з творів поета любові до рідної землі-вітчини — а вцеплени раз любовю родить щораз то нові квіти любові, і таким чином із Шевченкового впливу укладається ланцюг що-раз то кращих вчинків а у висліді українська сила росте, піднімається та йде на зустріч сонцю волі.

Встане Україна

І розвіє тьму неволі,

Світ правди засвітить,

І помаляться на волі

Невольничі діти.

А первовихованцем і перзотворцем оцєї визволеної України буде в першій мірі — Тарас Шевченко. Його ім'я стало нині паролем українства. Для кого воно без змісту і байдуже, той, само-зрозуміло, не є Українцем. А хто це ім'я незлюбив, той явний недруг України. За Шевченком стоїть уся й ціла Україна без різниці клас, станів і кордонів. Поза Шевченком України не має й не може бути. Шевченко-це ж України любов!

Від святковань Шевченкових роковин почалося взагалі наше перше свідоме національне життя. Почуватись Українцем — значило зпочатку у нас тільки що: належати між поборників та визнавців Шевченка. І як почався наш національний рух під його сти-

гом, так і під знам'ям Шевченка він певно колись завершиться.

А першим проявом українського самостійного життя буде безперечно віддання найвищої пошести генієви Тараса на широкопліх ланах Вільної України.

Я.Я.

СВІТЕ ТИХИЙ, КРАЮ МИЛИЙ
МОЯ УКРАЇНО....

В чім лежить Шевченкова велич-сила?

В його любові до Батьківщини! До рідної України, її поневоленого люду, її скрівавленої землі й чудової природи, до її славної минувшини, її теперішньої недолі та її кращого майбутнього.

Україно, Україно
Серце мє, ненько...

Вогняна любов до всього, що своє й рідне, творить і наповнює все єство - всю душу Шевченка. У його попередників-поетів такої любові ми не знаходимо. Раз тиха, ніжна й спокійна, раз рвучка, бурхлива й сердита як шаліuche море вона проважала його від колиски до гробу. Чи на рідній землі, чи на далекій чужині вона раз-у-раз хвилювала в його груди, вливалась всіми щілинками у його серце й мозок, кидала його з вершин хвилевого захоплення й щастя в провалля розпуки, горя журби й туги. Вона приводила його до бунту

супроти Бога, бо не міг зрозуміти, як може всевишня справедливість і сила так кійно глядіти на кривди й катування народу. І в приступах непомірного болюкий плив з любови, Шевченко вирікався га. „А до того /т.є. поки ворогів-катів зустріне кара/ я не знаю Бога.“

Вона займалась в ньому полум'ям великого гніву проти знущателів і кривди, проти самого коронованого деспота за що так тяжко мучили серdecьню - агу Україну.

За оту любов горячу його поставлено перед суд-судовий і заслано в далеку му.

Вона керувала поетом на протязі все мандрівки життя й зробила його неустрашимим та не-податливим перед обличчям ворогів, непохитним в ідеї, яку проповідав, зробила його в терпінню героєм а зрівнаним мистцем в поезії. На легких розмаханих її крилах знявся його талант до таких висот, яких не зміг осягнути й після нього-ні один з українських етичних творців. В її вогні закаленісні стали такі мелодійні, звінкі, згучні й правдиві, що ворущають серце кожного, хто тільки розуміє їхню мову

З любові пливе й Шевченкова велич-сла. Його творчість, нею натхнена, знайшла радісний відгомін а осерці народу - за Шевченком пішли мільйони, бо вони не чули досі пестоців любови, а чули тільки глум, зневагу й погорду. І тому пішли з

и, що промовляв до них розкішним голосом
бови. І відчинили йому свої серця і-слу-
ди:

Подивіться на рай тихий
На свою Україну!
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!
Свою Україну любіте
Любіть її - во время люте!

і подружили...

І станули під його прапор - - прапор
У к р а ї н и.

Я.

Шевченкові - ТРИ Ш Л Я Х И.

Кайдани порвіте, вставайте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!
Борітеся, поборете!.....

Обніміте ж, брати мої,
Найменшого брата, --
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати.

Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю...

Учітеся, брати мої.
Думайте, читайте,
І чужому навчайтесь,
Й свого не цурайтесь.

Ось вони - - Шевченкові три шляхи або
три що-найголовніші його науки, які він
залишив своєму народові в своїм поетич-
нім тестаменті. Е вони тими трьома уголь-
ними каменями, які покладено під нашу на-
ціональну святиню, що її будувати почав
сам Шевченко.

Борітеся - - обніміте найменшого бра-
та - - учітеся. Кличі, які скоро розповсю-
дились по всій Україні та запустили гли-
боке коріння в свідомості народу. Сьогодні
увійшли вони вже немаче в тіло й кров
кожного тямущого Українця й стали немов
мудростю всього народу. Все наше націо-
нальне життя і творення пішло отими трьо-
ма головними шляхами, прямуючи до своєї
останньої мети: національного, соціального
та культурного визволення.

ПЕРШИЙ Ш Л Я Х, на який вказав нам Та-
рас, це шлях боротьби, збройної розправи
з ворогами. Кайдани, якими вони нас скува-
ли, треба за всяку ціну порвати - зламати.
Вони самі не спадуть. Для тої ціли воро-
жої крові не можна жаліти. Ворожа кров -
зла кров! Її треба пролити, щоб волю здо-
бути. Хто бореться, за свої природні пра-
ва, той мусить побороти - перемогти, бо
він не сам бореться - - за ним правда, а
правда це сила сильніша від усіх ворогів.
Правда над неправдою візьме гору. Не пла-
кати нам, ні ридати - - а добувати! Мир і
гаразд настане щойно тоді, як вороже лихо
з корінням буде знищене. Так думав Тарас.
ДРУГИЙ Ш Л Я Х - - шлях демократизму.
Обніміте, брати мої, найменшого брата!

Шевченко нічого так, дуже не бажав, як того, щоб усі сини одної матері України почувались рівними братами. Щоб ті, які знаходяться в кращих житєвих умовах, не забували на тих, що в злиднях і в біді. Щоб освічені не цурались своїх менчих братів, що під сільськими старіями, а йшли між них ділитись своїм знанням і добрим словом показували їм шлях до кращого й кращого. Щоб не було на Україні упривілюваних станів, що визискують і кривдять слабших. Шевченко вірив свято, що тільки щире братерство й єдність урятує наш народ від заглади. То ж в широкому, справжньому демократизмі шукаймо сили й ліку та не стидаймося називатись і бути демократичним народом. Весь розумний нині світ кепкує з поляків, що своїм шляхецтвом пишаються.

ТРЕТІЙ ШЛЯХ - - шлях освіти. Учіться брати мої! Не освічений народ а то й неграмотний серед теперішніх обставин настільки сильний і розумний, що мала дитина. Він наймитом і рабом для інших народів. З освітою приходить знання а з цим являється сила, яка піднімає народ економічно й політично. Без шкіл і освіти не може бути ні кроку вперед. А ще каже Шевченко: "І чужому навчайтесь і свого не цурайтесь". Каже так тому, що ще так недавно, як Українці пройшовши школи звичайно забували на своїх батьків, відрікались своєї "мужицької мови" і приставали до чужих: до москалів то до поляків, залежно від того, в яких училися школах. Зле там навчилися. "Якби вчилися так, як треба, То й мудрість була б своя."

Правдива наука учить своє рідне любити над все.

Ось вони - - ті три шляхи. Про них говорив також другий великий учитель України - Михайло Драгоманів. І якщо підмо далі непохитно тими трьома шляхами не зібемось з них на манівці, то Україна неминуче встане.

Воротьба на зовні /з ворогами/, демократизм на внутр /проміж собою/ освітня школа - - збудують Україну.

Я.

26. лютого /10. березня/ 18

Умер поет. Святі глаголи
Тремтять на божеських устах.
Та не почути нам ніколи,
Що бачить він тепер у снах.

Пісень нависпіваних чари,
Недоповіджені слова,
Він понесе неначе дари,
Вертаючи на небеса.

Не умер поет; казавсь на хвилину,
Утомлений недолею, спочав;
І бачить в сні широку Україну.
Дніпро, степи і все, що так кохав.

І бачить в сні - пани живуть мов ли,
Вже не страшний нам ні Москаль ні
Шанують нас і поважають всюди -
Дивися! Бачиш усміх на устах?

/Б. Лепкий: В Тарасові роковини. Відень

ШЕВЧЕНКО - ПОЕТ КОЗАЦЬКОЇ СЛАВИ.

Правдива любов до рідного народу не до-
ляла Шевченкови йти на які-небудь тор-
та умови з ворогами, н з Москалями
з Ляхами. Він був переконаний, що укра-
їнський народ зможе захити дійсної свобо-
що йно тоді, коли позбудеться переваги
жинців над собою і виборє собі повну не-
залежність і сам буде міг правити собою.
- відомо, здобуття незалежності не обло-
ється без крові. Те добре бачив Шевченко
прикладі нашої козащини. І він полюбив
горячо за її геройські діла, славні вій-
ни, битви й походи то проти ляхів, то Моска-
ля, то Турків -бісурменів. Змальовуючи в
своїх творах прекрасні картини козацького
жизненного гарту, та великої любови до Укра-
їни, любови повної самовідречення, він хотів
показати вивести бодай тіни тих славних
кошарних борців /запорожців, козаків
гайдамак/, щоб огріти й запалити засти-
глі серця в сучасного, змиршавілого
коління, яке вже й не тлумило про славу
своїх батьків і аж надто, привикло гнути
спину та безнадійно ходити в ярмі.

Заснула Україна,
в бурях укритася, цвіллю зацвіла
В калюжі, в болоті серце пропало
І в дупло холодне гадюк напустила
А дітям надію в степу оддала.

Якою малює Шевченко тодішню Україну.
Щоб її оздоровити, воскресити поет в творах
своїх славу козацьку добу, сполучає своєю
етичною ниткою прірваний історичний зв'язок
і немов електричним током переводить
своїй духа великих батьків у збанкро-

товані та збогдузілі серця нащадків - кар-
ликів, для яких слово "боротьба" зовсім не
існувало.

На Шевченкових воєнних малюнках-образах
з історії козацького лицарства зростали
й виховувались нові покоління, дужчі духом,
з яких народились легіони нинішних борців,
що тисячами й тисячами йшли останніми ро-
ками й все ще йдуть на смерть за волю Віт-
чини.

Так ожила велика українська душа...

І хоча часи до непізнання змінилися -
з новим життям прийшли нові вимоги й кли-
чі - , так що козащина ^(яка) не може бути для нас
взором, то всеж таки оте невміруще, що жило
в козацькій душі, а саме - те радісне й від-
важне умірання за Рідний Край у боротьбі -
мусить залишитися і для нас зразком-ідеа-
лом.

Шевченко його зберіг від непамяти й пе-
редав нам. А-1

Хата Шевченка

КОЛИСЬ І ТЕПЕР.

Шевченко відчував кожний і найменший
біль свого народу, як мати в своїй дитині.
Та не тільки те. Він так само добре й бо-
люче відчував і всі його хиби. Кожда хиба,

яку він заважував у своїх братів, боліла його не менше ніж кривда народу. І тут він не знав ні помірковання ні пощади. Ганьбив досадними й гострими словами й був строгим критиком-суддею. Однак він ніколи не руководився при тім особистими почуттями, але мав лиш на увазі добро всього громадянства, всього безталанного народу. Через те його осуджування /критику/ мож уважати за голос народнього сумління, який по всі часи істновання народу матиме свою велику ціну.

І нині, коли візьмемо в руки „Кобзаря“ і перегортаючи в ньому листок за листком будемо перечитувати його уважно, то місцями без сумніву вразитиме нас велика подібність: яке лихо було колись, таке й тепер. Проти волі бачиться у зеркалі „Кобзаря“ багато дечого подвійно: колись й тепер.

І мині не перевелись іще такі поміж нами, що помагають ворогови рідну матір катувати. І такі, що пруться у службу на чужину - і такі-навіть дуже ліві демократи, що на братові люблять, шкуру а не душу, що патріотизмом набивають кишені. І багато-багато є ще таких, що-то набравши в рот "великих слів велику силу" вертаються з чужої школи у рідний край просвіщати "незрячих-мовляв-гречкобів". Не перевелись і юди-зрадники, лицеміри, дезертири, дурисвіти-неуки, більші та менчі злодії і т.д.

Скільки пороків „вольних і невольних” від часів Шевченка чогось не змаліла. А в у Шевченка таке віршоване пророцтво, яке

на найсильніших міра сего вже справди-
лось!

Схаменіться.будьте люди,
Бо лихо вам буде:
Розкуються незабаром
заковані люди:
Настане суд,заговорить
і Дніпро і гори,
і потече сто ріками
Кров у сине море
Штей ваших: і не буде
Кому помагати:

A.

Василь Пачовський

І ПРИЙДЕ ЧАС...

Посеред чаду і руїн
Задавонить наш великий дзвін -
Зірвуться збуджені в бляхах
І крикне кара, впаде страх -
І прийде судна ніч...

І виймуть діти із могил
Батьків зариту силу сил -
Ножі заблиснуть у руках,
І кров промовить на хрестах,
І прийде судна ніч...

І сімсот рік загомонить,
Сім тисяч сіл заклетотить,
Сім мільйонів з під могил
Дасть їм до мсти великих крил
І прийде судна ніч...

Вогні ударить вольний спів
За чола здоптані батьків,
І виалють вражу кров - за кров
За муку ран, за біль оков...
І прийде ясний день...

Берегів 18-жовтня 19

X00000000000X
X0000X
XX

М А Р Т 1920 р.

Пригадується мені карикатура з 1914 р.:
малюнок статі Шевченка а в її могах два ма-
льські поліцейські. Вони стараються засло-
нити його покривалом, - та ослона сягає
до коліна. Під сподом написано: "ту ні-
кого нема, ту ніхто не вродився".

Так царський уряд заслоняв насильними
особами свято Шевченка в 1914 р. Москов-
ські більшовики як спадкоємці царської по-
літики супроти України мали й мають з Шев-
ченком не менше клопоту.

Та вони хитріці. Зрозуміли, що на Україні
вистиралом не заслон Шевченка. Щоби по-
водити якось це питаннє, поступили так:
зробили Шевченка першим поетом-більшовиком
цим чином хотіли зробити його нешкідли-
вим.

Поставили погруддя в Москві, потім по-
груддя в Києві. В Києві так: схи-
ли Ольгу княгиню а між двома апостолами
поставили гіпсовий відлив Шевченка. Погруд-
дя в шапці.

Мені, кілька разів туди переходив, робив
співаччо перед цю карикатурою-постатю,
мала означати Шевченка...

Потім, коли настала влада Петлюри, я бачив
прийшли якісь люди, окрутили шур нав-
коло ший і стягнули погруддя. /поляки чи
росотенці? ред./

Та хоча більшовики офіційально признали
Шевченка, то з культу такого на Україні ніх-
то не був вдоволенний. Більшовики й чорносо-

тенці погоджувалися на цьому, що такого се-
паратиста, мазепинця як Шевченко взагалі
не повинно згадуватись. Українці знова ні-
як не могли погодитись на спосіб і дема-
гогічну, свідомо неправдиву пропаганду.

Наказано з Москви по всій Україні ула-
джувати концерти, мітинги по селах і міс-
тах, а все те в честь Шевченка. Також кож-
да школа мала святкувати. Такий приказ при-
шов і до червоних частин укр.гал.армії-
бо вони недавно перед тим почервоніли; одні
казали: зі встиду, а другі: зі злости. /

На мітингах промовляти могли лише певні
більшовики, які доказували, що Шевченко це
перший більшовик, перший пророк пролета-
ріату, що його не треба розуміти як якогось
смішного українського патріота-сепаратис-
та - або як говорив промовець в Балті:

"Шевченко это поет, это Шевченко, він є нія-
кой Україні слухать не хатіл, не знав еї.
Это той, що казав всю буржуазію вирізати,
істребить і досіль ножа в холяву не схо-
вать, - пока на всій Україні не запанує кра-
сное знамя, диктатура пролетаріата, больше-
визм всеросійський"...

Так проповідували офіційально.

Та загаль більшовиків здвигав раменами:
"І по що обходьти пам'ять такого крайного
сепаратиста, ворога Росії, контрреволюціо-
нера як Шевченко?"

Як? - Шевченко контрреволюціонер? "патав
я здивчаний. Відповідь була: "А чому ж в

хаті кожного Українця його портрет?..

У них така вже етимологія пишеться - українєць, читається - сепаратист, а вимовляється - контрреволюціонер.

Загал Українців слухав таких промов і не кував. Тоді то розповсюджувався злосливий доказ: Шевченко дійсно комуніст, бо в нього є рими на „ком": Перед паном Хведорком, ходить жид хадерном, то зад-ком то перед-ком перед паном Хведорком...

Був я на таких концертах, мітингах в Бірзулі та Балті.

Комісарське око пильно гляділо, щоб не хотів хто говорити як слід. Коли делегат таращанської дивізії згадав кілька разів про Україну і Шевченка як її соловія, мусів на приказ перервати мову і зійти зі сцени.

Та найцікавіше обходилося це свято в Одесі. Вулицями йшли великі юрби походом. Не хотілось вірити очам: робітничі організації несли синьо-жовті прапори. Ту й там маяли червоні знамена.

Комісарі були тим засночені, здивовані, самі не знали, що робити.

Та цьому не кінець. Юрба заспівала „Заповіт", заспівала „Ще не вмерла". Цей пісня заказана так само строго у большевиків як і за царя.

Та ось заїжджає сам з головних, „Товариці! - Долой голубо-жовті прапори! Это контрреволюція! Да здравствует красное знамя!"

Народ на те захвилювався, заропотів, закипів: „Ти сам долой... долой його такого сына..."

Постава юрби грізна. Головний безрадий.

Ясноволоса дівчинка розв'язала прикре положення: підбігла до комісара і тиць - припня-

ла йому синьо-жовту стяжку на груди.

Зірвався веселий гомін. Комісар не з як виплутатись. Хопився за груди, де пришпилена стяжка, та не смів її зірвати.

Заслонив її лише рукою. Замгався. Вкінці його самспевна постава подалася, замаяв. Зрезигновано махнув рукою і відійшов.

Так діялося по містах.

На закінчення ще один образок.

Діточа школа в Бірзулі уладжує концерт в честь Шевченка.

Два хлопчики з тяжким трудом йдуть болоті, густім бірзульським болоті.

Вони несуть великий портрет Тараса.

Обережно з якоюсь набожністю.

Це бачить двох красноармейців.

„І куди вони його тащать того петлюрця". Хочуть налякати хлопчинів; кричать „давай їх ту" - і пускаються на чоботами в погоню.

„Давай ту, того... ойна, бо стріляємо"

Хлопці в крик. Утікають...

І жалко - і гордо, радісно глядів я тими двома хлопчиками, як вони падаючи знова стаючи і маргачи по болоті, зняли уюсили свого Шевченка перед москвичами жартами.

Ось вам культ Шевченка ---- на своїй землі.

Відень 13.11.1921

Від Пресової Кватири: Просимо всі українські громади в Чехії надіслати нам звідомлення про Шевченківські свята.

Отаман др.ЯРОСЛАВ ВОЄВІДКА.

/Спомини з гал.фронту від 9.XI 1918 - 25.V.1919./

В перших днях листопада 1918 вернув я з галицького фронту до дому. Вже по дорозі довідався я про українсько-польські бої у Львові. Зараз другого дня після мого повороту явився я в окружній команді міста Тернополя, щоб оголоситись до служби та відійти на фронт. Тут пізнав я у-перше др.Воєвідку, який-будучи ще в однострої австр.арт. рідцера-пояснював саме тоді ситуацію і між иншим сказав: „Погана справа, ляхи повстають, наша сила мала. Нам зараз таки треба переставити загальну мобілізацію, ставити батареї висилати чим скорше на фронт, бо поляки стягають нові сили з зах.Галичини.“ А звернувшись до мене радив пристати до його артилерійського транспорту, який окрім арт.матеріалу та около 300 коней числив іще кілька вагонів самих харчів. „В більшості це добре відібране при допомозі УСС-ів одирам в Підволочиськах“ - пояснював Воєвідка. Люди, які були через весь час австр.війни зі мною, розбіглись по домах та ще кожен з них хотів забрати по парі коней з собою до дому. Богато було клопоту з ними, лаялись, роззили, аж нарешті я якось позбувся їх, а се майно зберіг для укр.армії. Воно й крає так, що кождий піде побачитись з ріднею, а потім певно верне та ще ліпший стане з цього жовнір. Оцей переверот дуже здеморалізував людей і то так, що я був би й не подумав через три дні й ночі я сам мусів поїти і

годувати коні, сторожем стояти коло вагонів, бо всі так крали, що годі було припильнувати.“

Після одноденної відпустки я прибув на приказ сот.Воєвідки до Золочева до уланських касарень, щоб по приказу поставити батарею з 6 -10 см.гавониць та з нею як мога скорше відійти на фронт. Пригадую, що сот.Воєвідка даючи мені приказ не забув додати: „А старайтеся, щоб підкуті були коні, бодай ті, що тягнуть гармати, бо коні всі босі. А по дорозі до Золочева питайте за артилеристами, якщо можливо, що й я їдучи до Львова також їх трохи набираю.“

Тут у Золочеві організувався вже артилерійський транспорт от.Л. який переняв увесь транспорт з наймом, що його привіз був др.Воєвідка. Другого чи третього дня відїхав у стайні касарень старшинська і підстаршинська збірка, на якій сот Воєвідка, що вернув аж був зі Львова, задавав справу про подорож на фронті. І цього самого дня у-вечері після зложення урочистої присяги на вірність Україні виїхала перша батарея під Львів. До неї придїлено й мене. В Краснім дійшла до нас сумна відомість, що Українці змушені були відступити зі столиці на нові позиції в околиці. У Борщівичах ми вже виягоновались, як тут надїхало трьох наших вояків із вісткою, що недалеко село Вілка

шляхоцька розброїла укр.стежу, яка йшла селом, що одного зі стежі вбито а одному ранено коня та що село обкопується на околовровими. На це дав сот. Воєвідка батерії приказ, виїхати за Борщовицький двір на панський лан та наладити стрільбу, а сам всівши на коня відіхав на той час разом з 3-ма козаками в напрямі Вілки, щоб докладно провідати річ. Через годину батерія отримала приказ, село Вілку взяти під батер.огонь, бо мешканці села озброїлись, розпоряжають навіть скорострілами, які привіз їм був зі Львова польський піп Білецький. Ми випустили около 50 гранат-шрапнелів і село почало на трьох кінцях горіти, а було це вже під вечір. Нараз появился з села гурток селян з білим простиралом на жердці - на знак, що піддаються. А тут горить, собаки виють, чути рев худоби та вибухи ручних гранатів та крісових набоїв. Вислана депутация прибула аж на дворець до Борщович і тут в імені громадського уряду приобіцяла видати убійців та виновників, які намовили населення до нападу - при чім, як казали, найбільше завинив польський піп. Була це перша наша стрілянина.

Тут в Борщовичах і Пиколовичах батерія заквартирувалась. Я розпочав вишкіл гарматчиків батерії, бо більшість їх була піхотинцями УСС., а сот. Воєвідка взявся до мобілізованя дооколичних сіл, формуючи сотні приділюючи командантів і т.д. При тім пояснював майже кожному зосібна, через що ми Українці воюємо з ляхами і яка оста-

точно ціль нашої боротьби. Праця йшла як день так ніч. А новобранців не було нічого одіти ні взути, ні що в руки дати. Що й вислав сот. Воєвідка післанців до Золоче Тернополя та Підволочиска по зброю, однос і обув і т.и. А небезпека нагнала. Що дн приходилось батерії відбивати польські ступи. Один такий наступ, який повели пол на Дубляни, відбивала батерія через кілька днів своїми власними силами - піхоти було тільки жмінка - стоячи весь час на дереві під Жидятичами. На ніч ми заїзджали в село Запитів, щоб відпочати - принайменче - поглі коні. Ранком виїзджали знову на позицію. ді то сот. Воєвідка дав такий приказ: "Х ранком на 5.год. в батерії перед відіздом не явиться, той вифасує на сніданок двацять п'ять як бобу". Звичайно батерія спізнялася трошки, бо декого приходилось частувати ^{їдани}.

Сот. Воєвідка весь час на фронті не же уважав на це, щоб не нищилось громадське та культурне майно. Після здобуття Дублян він дав зараз командантові піхоти виразний приказ поучити стрільців, щоб в Дублянській школі не робили шкоди. Сам гостро карав кожного з того рода провини.

До нині не можу зрозуміти, як міг сот. Воєвідка витримувати всі ті труди. Бувало, здрімне присівши на годинку а найбільше дві і знову схоплюється до роботи. Віступав що зі всіх боків надходять, відпочати не дають. Там наступають поляки на Підбережжя там на Винники і так безуотанку. Сот. Воєвідка висилає пів батерії в один, а пів в

рії в другий бік, сам йде наперед з піхот-
ю, захоплює її та веселить а вертаючи
дсвиотує з радости, що наступ відбито.
В батареї запанувала згодом вірцева дис-
ципліна і порядок. Тепер, як випало виїх-
ати ніччю на позицію, то в протязі одної
дини все було готове і налажене до від-
ду, хоча люди й коні були розміщені не в
нім, а в двох селах. Тоді і „бук“ перестав
живатись в батареї, чим незвичайно тишився
т. Воєвідка. Гарматчики зжившись з своїм
мандантом дуже його полюбили і слухали
го як батька.

В перших днях грудня 1918 р. перейняв ко-
нду батареї сот. Б. д. др. Воєвідка відій-
в на приказ Н. К. Г. А. до групи „Старе Се-
от. М. и для zorganizowania artillerii. З
м відіхав і я на нове місце призначення.
відний був день та гарна санна. Не забу-
ніколи тої поїздки та тих слів, які ска-
в тоді Воєвідка: „Зле буде з нами. Не їде-
ані з хрестин ані з весілля а вже тре-
й раз перевертаємося на гладкій дорозі“.
В Давидові ми явилися вже пізно в ночі
команданта групи от. М. і зараз таки тої
мої ночі сот. Воєвідка простудіював до-
дно по карті боеві позиції, щоб поробити
повідні пляни відносно зміцнення арти-
рії. А було тут всього- на-всього дві ба-
рії, одна гірська сот. П. и під Кротошином
друга полева чет. К. ого в Зубрі. Другого
я оглянули ми фронт саньми від Кротоши-
до Басівки. Справа була вияснена. Я отри-
в „явний приказ“ вибратись в мандрівку по
личині та вишукати весь потрібний арти-

лерійний матеріал. Із тої поїздки, якої не
забуду - - в неопалених вагонах без вікон
простояв дні й ночі трохи не замерзаючи в
снігу - - повернув я на щастє не з порож-
німи руками. Зі Станіславова мені вдалося
видобути 6 мінометів (22 см.), а з Тернопо-
ля 8 полевих канон, 4 гавбиць та 3 вагони
набоїв. На протязі двох тижнів зорганізу-
вав др. Воєвідка один артилерійний полк,
який складався з 26 гармат та двох батарей
мінометів.

Його невсипуща праця не припинялась. Коли
переходив через яке село на фронті чи по-
за фронтом, то звичаєм його було поступати
до хат та випитуватись про життя-буття се-
лян. В біді помагав поодиноким родинам як
тільки міг: давав дрова з ліса, з двора по-
силав бараболю і т. и. На весні, коли почалися
роботи в полі, то ні один державний кінь не
постояв дурно. Всі до одного помагали насе-
ленню в обробітці піль. А вже найбільше пі-
клувався др. Воєвідка про ті родини, які ма-
ли синів своїх при укр. війську. В деяких ви-
падках мав також спочуття і для членів во-
рожої нам польської народности. І так н. пр.
учителька полька з Давидова, яка тяжко за-
хворіла, завдячувала йому своє життя, бо без
тої допомоги в натураліях та лікарській
помочи ледви чи булаб вона змогла подужати.
Дякуючи йому потім за його щирі старання
вона між інчим признала, що Українці більш
сердечні люди ніж поляки і більше серця
мають для бідних.

В боях завжди був першим. До наступу

Визволення Українців з італійського полону.

«Касінці» ч. III. /

о всімалося сонце Касінцям за брамою та ціла римська українська колонія.
у. Останній раз почули дикі склади при до-
ці до табору й бистра річка - веселу у-
їнську пісню.

Ой видно село, широке село - співали касін-
Раділи й прашалися. Пращалися з місцем,
померло два довгі літа їхнього життя...
е нарікали, бо чоловік у радісній хвилі
уде за минуле горе і всім прощає... Вони
щалися з бистрою річкою, що раділа наче
тю касінців, та сикала по камінях, журча-
сміялася і наче дівчина зиркала з зарос-
о бурянами берега, то знов мовби на водо-
а бігла за ними.

е доженеш річко! Касінці на волі! Ох, як
око, як вольно! Як гарно!

а двірця - дехто вийшов із міста прашати
вину, останню групу приджонірів. Жарко
о... Кождий купався в своїм поті, й дивив-
з вагонів на широку долину, на високу
ро, та далеку сміжку Монте Мата.

Засвістала машина й касінці в останнє ще
щали незнамих мешканців старого Касіна.
Поїзд рушив і за хвилю мчався все в гору
нім виногради та фігові дерева.

Смерклося, як переїздив поїзд попри аква-
ти вічного міста - Риму. Сотні тисяч сві-
а приближалися чимраз то більше до поїз-
... і касінці небагом станули на головно
двірці Риму. Тут ждала вже на них обіця-
синьо-жовта хоругва і отаман Коссян і

І хотілося їм бігти до них, тішитися, о-
біймати і плакати з утіхи... вони вольні-
вольні!... Як постановили так зробили, видер-
жали - добилися свого...

За хвилину виднілася синьо-жовта хоругва
на вагоні, прибраному в зелень... а з ваго-
на дивилися веселі лица - поворотців касін-
ців. Тут і там гомоніла тихонька українсь-
ка пісня - тужно-весела як серце, а гарна
як воля, до якої спішили касінці.

Кілько споминів криється у собі сірі мури
вічного міста, кілько крови, кілько диму кі-
лькотрупів під бруком теперішнього Риму,
кілько тайн криє в собі замок св. Ангела,
церква св. Петра, Павла, Колоссей і сам мут-
ний Тибер, та касінці не цікавилися ними
ні... Вони ждали - коли рушить залізниця
і понесе їх на північ до ще кращої країни
до Рідної! І не довго ждала. Засвістала
машина й касінці прашали Вічне Місто.

Була тиха ніч - з 6. на 7. липня. Жаруділа
тільки залізниця, прямує на північ до Чі-
вітавекія... Спали спокійно касінці у ваго-
нах очікуючи сонця і ян тільки пробуд-
далися рано, вони знайшлися на розлогій
долині Тоскани а на лівому дамоє синіло мо-
ре. Сонце якраз сходило й купалося в йому,
а залізниця все скорше і скорше несла ка-
сінців, щоб їх злучити з дітьми Великої
Матері України, що мали приїхати з Азіями.

до Чівітавенкія.

Чівітавенкія.

Мале портове і купілеве містечко.

Іх ще немає, іх ще немає—неслась чутка від вагона до вагона.

Кораблем прийдуть!

І якраз в-коротці на обрію моря показався малий як мушка корабель.

В йому вони!...говорили.

Рознісся глухий гудок корабля. Здавалось, що стояв недвижно на воді...маленька колисочка на безкрайній воді.

За три, за дві години!говорили.

Касінці — перший раз почули волю. Ніхто їх не здержував, ніхто не збороняв виходити. І ходили по містечку по березі моря, купалися, та вийшли витати на останок корабель...а корабель по-малу поважно приближався до пристані.

Ось і він!

Вилітали сірі азінарці один по другім і чвірками йшли повагом на дворець.

Гаразд! Славя! Брати! Товариші! виталися й засідали по вагонах...а за хвилину кілька неслів їх залізниця здовж понад беріг моря до Ліворно, а звідси через Апенін — Болонію, Удіне, де знов забрали останки бранців та на третій день подорожі прямували через полуднєве пасмо Альп до Вілях.

Касінці всі знали, що ідуть до Вілях в супроводі Італійців а тут переберуть їх наші...і з нашими під своєю командою вони поїдуть далі...Ось і цього бажалося касінцям. Ще кілька стацій і вони побачуть

зубчатку і тризуб на шапці а там --- дома.

Вечоріло, як поїзд заїхав на дворець, талійський підполковник, що проводив транспорт, заборонив виходити з вагонів, доки він не прикаже...І ось побачили касінці зубчатку і тризуб. Вона йшла з до поїзду, нахмурена, накупившись і не глянувши на вікна вагонів, в яких ждали касінці слово привіту, на радісну усмішку, на щогаразд...Ось і де зразя взявся польський старшина, цілий у сріблі і на шапці і в лапцях і на рукавах та переходив по вагони — прямуючи до італ. підполковника. Зробилася метушня.

Чого він хоче? Що сталося? Чому ми не сідаємо з італійських вагонів?... Тут ми сназали нам буде вечора...де вона?... Тимчасом начальник стації відчепив машину й відіслав її на головний дворець Вілях.
Що є?!

Хотять везти нас до Польщі!.. неслася голоси.

Зрада! Нас обманули!...

Не поїдемо! Не рушмося з місця! Кричали хлопці вискакуючи з вагонів. Вони обстали польського старшину й почали питати чого йому треба.

По нас?...

Розярені прискочили зі всіх сторін хте-зна, як булоби все те закінчилося, би він, не понхавши писма носом, не знайшов Австрійський підполковник уживав усіх средств, щоб тільки позбутися цього

транспорту. Він, видно було, за всяку ці-
 хотів передати його польській місії, та
 ставити чим скорше за границю, вимовляю-
 що він місця не має, що він нічого о
 транспорті не знає, що не має чим його
 вивезти, а коли йому звернено увагу,
 Лебріngu в Стирії є українська станиця
 зарядом червоного Укр. Хреста і що тран-
 порт зарядити муть не німецькі а укра-
 їнські влади і що матеріальна сторона є
 забезпечена, він остаточно зм'як, та почав пе-
 роговорювати з відпоручником Укр. Червоного
 Хреста хор. Б. Я., та пообіцявся, що навіть за-
 телефонує до правительства - до Відня та за-
 каже, що йому робити з транспортом. Дивувало
 тільки одно, чому ці люди не хотять до-
 в'язати. Він навіть звернувся до людей і
 казав по польськи: Чи хцеце хлопци до до-
 тепер ні! скрикнули.

З крісами в руках - так і зараз!
 Остаточно стало на тім, що транспорт
 очував на станції у вагонах. Італійці при-
 везли новий транспорт консерв і корків - во-
 ни приготувалися до транспорту в Польщу /
 завтра раненько рушиє транспорт у дорогу
 на Лебріng.

Будь там що хоч, а постанови мусить бути
 строго виконана. Касінці бачили тепер, що
 помотання справа і ще треба буде може й
 енергійно боротися, заки транспорт дійде до
 Польщі, а цілком було, дістатися під свою влас-
 ть: та віддатися їй до розпорядимос-

Настав ранок і поїзд рушив. Маршрут у
 Італійського підполковника була через Фе-
 рінг на Міскольч-Галіція... Маршрут у ка-
 сінців була на Лебріng. Одна від другої
 ріжнися тим, що перша була виставлена і
 після неї цей командант провадив транс-
 порт, а друга була тільки бажанням усіх...

Фактичним командантом транспорту був
 властиво голова касінської Громади пор.
 Гринів. На кожній майже стації приходили
 до його стрільці з запитом:

А де ідемо? Знайте, що до Польщі ніхто з
 нас не поїде! Бійтеся Бога рятуйте! Ви виз-
 наєтеся лутше чим ми. Уважайте на нас!...

Чому саме цей останній транспорт так
 багато мав клопотів зі своїм поворотом, ка-
 сінці не знали. Дивно і боляче було кон-
 статувати цей сумний факт.

За транспортом, поспішним поїздом приї-
 хав на станцію Сант Міхаель от. Коссяк. По-
 воротці обступили його зі всіх сторін та
 питали wyjaснення: чому властиво не везуть
 їх там, де було сказано. Отаман потішав.
 Нічого злого не станеться" - говорив він -
 все гаразд буде. "І дійсно сталося гаразд!
 Зеліничники - німці дізнавшись, що касінців
 майже силою у Польщу завезти хотять, по-
 тішали касінців, що вони ніколи до цього
 не допустять. І справді... Вони дірегували
 поїздом, телефонували наперед, що такий то
 а такий поїзд приходить та ^{шод} звернути на
 його увагу... І звертали... І коли в Лесбелі
 предложено італійському підполковнику
 маршрут до підпису, вона звучала на Леб-

рінг"місто на "Ферінг",що підполковник і підписав...А щоби в Грацу він не зорієнтувався / поїзд прийшов вночі / вони сейчас його відосапи, не давши італійцям спроби роздивитися,ані розвідатися - і як тільки в півночі звернуло,поїзд стояв уже в Лебрінгу на станції.Немало італійці здивувалися,коли почули різкий приказ: "Висідати!".А за цим,роєм висипали касінці.

Нон е поссіділае, кричав збішений підполковник а з ним його прибічники та служба. Ніхто їх не слухав.Викидали пакунки з вагонів,подавали,одні другим,перекликувалися,бо було це серед темної ночі. -

Конвої розбісались.Вони кричали,грозили,просили а врешті почалася стрілянина.Цей момент був і страшний і смішний.Началися рукопашні « непорозуміння, "які скінчилися тим,що делкі з конвоїв на другий день шукали в кукурудзах своїх крісів,інші порозсмакувалися на боки,а ще інші скулившись під вагонові лавки,ядали кінця.

Вони діждалися.Скоро підполковник побачив,що нічого не вдіє,передав остаточно транспорт командантови станції пор.Байгертози,а касінці тимчасом заквартировались на нових мешканнях в бараках у Лебрінгу і з дням 11.липня 1920 розпочалося нове життя касінців.Знаймалися в зовсім інших обставинах,серед інших відносин - та все осталися касінцями.

Не довго пробували касінці в Лебрінгу, бо тільки до 30.жовтня 1920 і за так ко-

ротий час оставили по собі миші спомини у тихого місцевого населення.Хор і музикантів працювали і тут,уприємляли тіркі хвилі на чужині, а рівночасно несли славу по широкій долині Мури полуднівої Стирії,та розклавували чужинцям милозвучною мовою співу і музики про Україну.

Спитайте сьогодні старого й милого в Лебрінгу і околиці, хто це Українці,що це за люди,а певно мило вам буде почути відпові-

флегматичного стирійця. Касінці чулися на волі.Не чули вже "Авті - яля барака. Дорміре!" А однак було тужно.Хотілось побачити тиху хатину в невоному садочку, безкраї простори пшениці своїх людей,хотілось почути своє слово...

Цього хотілось.І хоч бачив волю та тужив знех...Волю найкраще споживається на Рідній землі між своїми тоді, коли серце вже нічого не прагне,коли в округ бачиш веселих, усміхнутих співгромадян.Хотілося стати туди з Кассіна так рвався;хотілось зійти до дому,до Вітчизни та уцілувати рідну землю - страдальницю. Доля тимчасом гнала їх і загнала в табір у Ліберець.Вони вихали до 30.жовтня 1920 з Лебрінга транспортом і були 1.вересня на станцію в Лінцу.Німецькі власти на донос,що це транспорт,який переформовується на чеській території в анти-босхезицку армію,здержали і по змисленню справи по чотирох днях,прибули вони до табору в Лібереці, де й досі під своїм давним іменем зветься "касінці".Помалу імя затирається,та душі їх все ще собі близькі...

Все укр. громадянство Придніпрянщини, що стояло поза Урядом і об'єдналось в "Нац. ерх. Союз" з боєм тільки присядалось тій унінницькій роботі партійників і спочува- галичанам. Одначе гол. от. Петлюра навіть хотів балакати, коли відпоручники Союзу шились у нього з відповідними домаганнями

УКРАЇНА НА ЧУЖИНІ.

Хор Кунда: Протреба й значіння пресвітної організації /150 слухачів/ — хор. Семицькі: про просв. організації /11/ — хор. Кунда — про спілки /142/, загально політичне положення /38/, те саме /144/, причини повороту Винниченка з України /136/, про товариську поведінку часть I. /90/, часть II /98/, часть III /102/, комунізм на словах і в дійсности /115/, Ліга на-родів і українське питання /107/, російська революція — її вплив на переверот в Австрії і наслідки для нас /112/ т.с. для Прикарп. українців /20/ — чет. Барив-про організацію спілок /170/, — ст. дес. Фурманський — про козацькі та гетьманські часи на Україні /106/ — хор. Кунда: російська революція... /36/, американський кодекс моральности для дітей часть I. /102/ часть II /102/ товариське життя і взаємна поміч у звірат /70/ — хор. Матура — про Драгоманова /108/ — хор. Кунда — про Драгоманова для Підкарп. Укр. /20/, про спілки для Підкарп. Укр. /20/, товариське життя у звірат... /140/ — хор. Матура : америк. кодекс моральности /34/ — ст. дес. Фурманський: як держатись чисто й здорово /140/.

X O O O O O O O O O X
X O O O X
X X

З ТАВОРОВОГО ЖИТТЯ

СТРІЛЕЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ - популярно наукові виклади для стрільців, які відбуваються, що вівторка, четверга й п'ятниці в залі театру, за час від 10.XII.1920 до 1.III.1921:

Чет. Горачук: про кислороди, - - чет. Дучимінський: плекання овочевих дерев, - - полк. Малик: охорона природи, - - пор. Коберський: земельна справа в стариннім Римі, - - пор. Коберський: те саме часті II, - - пор. др. Дучимінський: огляд подій, - - уряд. М. Терлецький: французька революція 1789, - - пор. др. Дудикевич: огляд подій, - - чет. Дучимінський: о-скитна праця на селі, - - пор. др. Дудикевич: огляд подій, - - чет. Горачук: фабрикація нафти, - - уряд. М. Терлецький: франц. революція часті II, - - др. Маликова: про тиф, - - уряд. М. Терлецький: основні відомості землеріс, - - чет. Бараник: боротьба Ірландців за віль, - - пор. др. Дудикевич: огляд подій, - - уряд. М. Терлецький: головні напрями історії XIX ст., др. Маликова: про тиф часті II, - - чет. Горачук: досування й виріб заліза, - - пор. Коберський: причини сучасної дорожнечі, - - пор. др. Грабкевич: що таке республіка, - - чет. Горачук: будова всесвіту /зі світляними образами/, - - пор. др. Дудикевич: огляд подій.

Досі відбулось 35 викладів, пересічна скількість слухачів 200.

НОВІ КНИЖКИ. Просв. Кружок закупив нових Укр. книжок за 855 ч.к. З важніших: В. Королів - Старий: "Мелік" повість для юнацтва з ілюстраціями /50 к./ . Книжка дуже цікава по змісту, надається дуже на лектуру для стрільців. Оповідается в ній про молодого Максима Крушенка, який мусить покидати в болю й розпущ свій найдорозший рідний край. Його родичів арештувала царська влада за їх любов до українського народу, він же сам не може перенести виду страшного національного гнету, пробує позбавити себе життя отрутою, кидається відтак в вир політичної праці аж врешті мусить утікати за границю. При й пів року блукає по широкому світі й тут гартується його характер, збогачується його знання, хоча в серці його щимить весь час невтішима ту-га за рідною Україною, за своїм дорогим поневоленим народом. В році 1917 його найвища мрія здійснюється, "тюрма народів" валиться й молодий скиталець повертається до Києва, щоб зі зброєю в руках допомогти будувати вільну Україну. --- Із найновіших історичних повістей заслуговують на увагу Опільський "Іду на вас" малює незвичайно живо часи княжих походів на Греків /похід кн. Святослава/ --- В. Будзиновський: "Осаул Підкови" - картини з часів воєн козацько-турецьких і з турецької тюрми неволі --- т.с.: "Під одну булаву" - із життя козацьких за петьмановання Брюховецького й Дорошенка. --- Опільський: "Опирі" - з часів шляхоцької сваволі на початку 17 ст. в Перемишні. --- Кашенко: "Під Корсунем" - чудовий малюнок славного бою з поляками 1648 році. Чайківський А.: "Малолітний" - з життя дріб-

ної сучасної шляхти. Підручники до історії України, Географії, природописних наук і КУРС ПЕРЕПЛЕТНИЦТВА при Просв. Кружку 1.II. веде чет. О. Татур.

ЗАБАВОВИЙ КОМІТЕТ для оживлення товари-кого життя зорганізувався дні 1.2. під п-водом пор. др. Дудикевича.

СПОРТОВИЙ КРУЖОК "Україна" відновив св-діяльність спортивним балем в залі Шіце-гавзу дня 11.2. Провід переняли пор. Па-лійчук і сот. Фавіцький. На черзі вправи фехтовання, боксування, гра в тенніс.

ЮВІЛЕЙНИЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ склад-ний з членів забав. комітету, відпоручни-Просв. Кружка, комітету жінок, дірігентів-рів, делегатів від підстаршин і стрільц-голови підстарш. забав. комітету-подає д-відома загальну програму святкування Ш-ченківського ювілею в бригаді: 1. цикль-кладів про Шевченка 2. Академія, яку попе-редить полєва Служба Вожа. Важніші точю-промова командта бригади й відпоручника-стрільцтва, музичні продукції 1. 3. Концерт-вечері сього ж дня в одній з міських-Комітет задумує поширити свою діяльні-на всі більші роб. відділи. Головою комі-ту пор. др. Дудикевич.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ХОРУ. На місце б. старшин-кого хору основався дня 21.2. хор мішени-під управою: от. Котович - голова, пор. Гнід-дірігент, п-ні Калєрова - скароничка, п-Смолинський - заступник голови й діріг-та.

ВЗАІМНА ПОМІЧ УЧИТЕЛІВ. 12.2. на загаль-зборах обрано от. Котовича головою, чет.-чимінського - заступником, одн. стр. Проци-ка - писарем, чет. Рудого - скароником.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІІ. І. К. Пардубіце. Оповідання помістимо, з в-шів тільки, Памяти хор К."

ПЕРЕДПЛАТУ ЗЛОЖИЛИ: Мор. Острава. Просвіта-12 К. - - Прага 5. роб. сотня 16 К. - - Ко-шиці чет. Мазур 12 К. - - Лиса н. Л. пор. Шайнер роб. сотня 20 К. - - Прешов роб. сот-ч. 7:15 К. - - Терезин чет. Салішук 9:50 К. Будейовіце роб. сот. пор. Гаджука 20 К.

УВАГА!

Укр. Героїзм. Комітет у Львові дякує окреми-писмом /ч. 1090, 14.II.1921 до сот. Яреми-Просв. Кружок/ за кояду стріл. хору для-гуцувів - 1241 чк. або 12280 п.м. та різн-ночасно звертає увагу, що пересилання гр-шей через банки не-практичне. Укр. Гер. Ко-мітет має в Чехії своє conto в Празькій-Кредітовім /Увернім/ банку - conto пошт.-каси ощадности № 12399. Тому просить на-дуже проші скласти на згадане conto п-мітет повідомити лише карткою. Підписав-Др. Ст. Федак, В. Цєловин.